

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

31-223 Kraków, ul. Kazimierza Wyki 3
e-mail: sekretariatUSKRK@stat.gov.pl tel. 12 415 60 11 Internet: <http://www.stat.gov.pl/krak>

Informacja sygnałna - Nr 6

Data opracowania - czerwiec 2012 r.

DZIAŁALNOŚĆ PLACÓWEK POMOCY SPOŁECZNEJ I RODZINY ZASTĘPCZE W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2011 R.

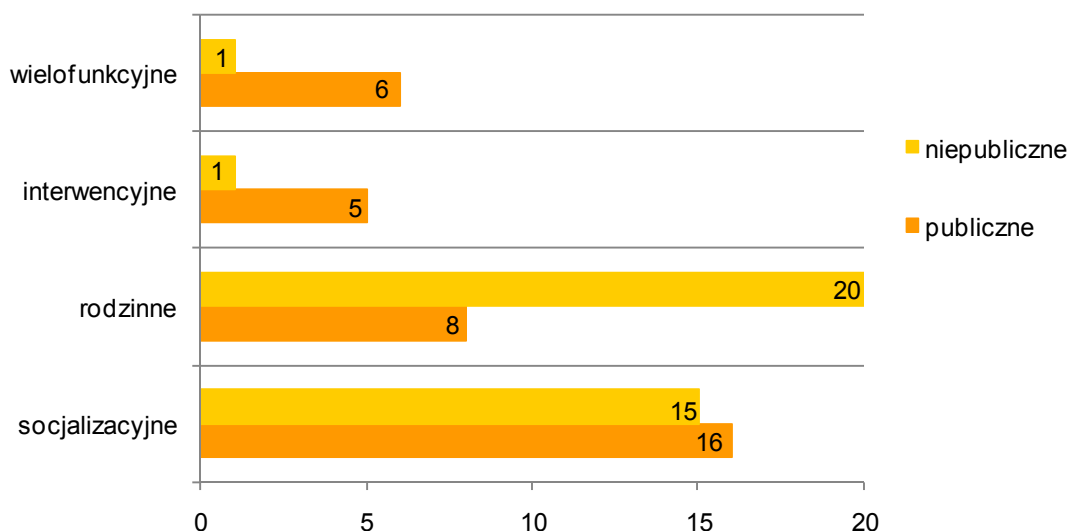
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Placówki opiekuńczo-wychowawcze sprawują opiekę nad dziećmi i młodzieżą pozbawioną całkowicie lub częściowo opieki ze strony rodziny naturalnej.

W dniu 31 grudnia 2011 r. na terenie województwa małopolskiego działało 289 placówek opiekuńczo-wychowawczych. Stanowiły one 7,6% wszystkich (3796) placówek tego rodzaju w Polsce. Do placówek opiekuńczo-wychowawczych zaliczamy placówki całodobowe oraz placówki wsparcia dziennego. Całodobową opiekę dzieciom i młodzieży zapewniały 72 placówki. Wśród nich wyróżniamy cztery typy placówek: socjalizacyjne (31), rodzinne (28), interwencyjne (6) oraz wielofunkcyjne (7). Opiekę dzienną zapewniało 217 placówek, z tego 192 placówki opiekuńcze i 25 placówek specjalistycznych.

Wykres 1. Placówki całodobowe według typu placówki i organu prowadzącego w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

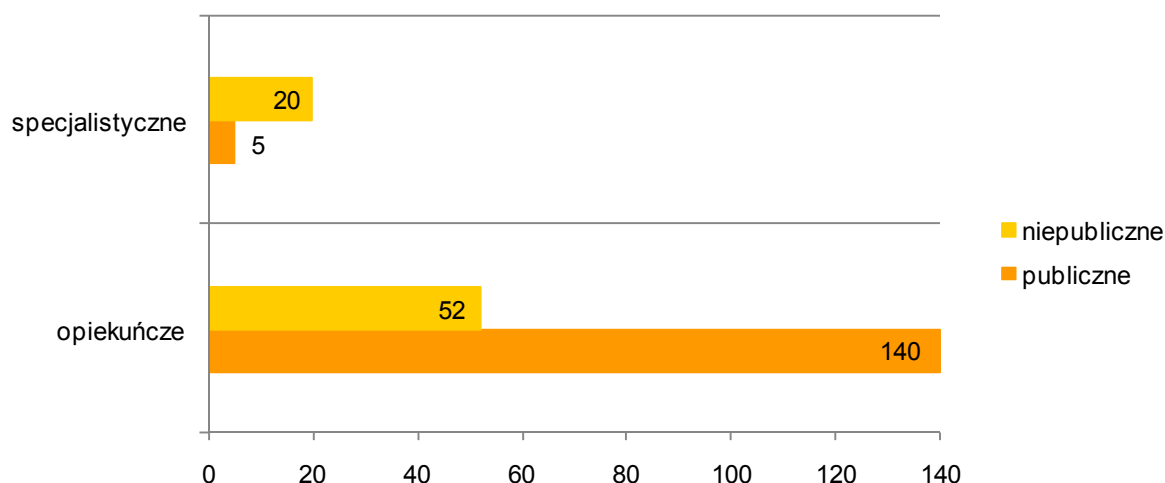

Placówki opiekuńczo-wychowawcze, w zależności od organu prowadzącego, dzielą się na:

- publiczne – prowadzone przez gminę, powiat lub samorząd województwa,
- niepubliczne – prowadzone przez podmioty uprawnione, takie jak: organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej.

Wykres 2. Placówki wsparcia dziennego według typu placówki i organu prowadzącego w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

Liczba placówek całodobowych prowadzonych przez jednostki sektora publicznego i niepublicznego była zbliżona (odpowiednio: 35 i 37 placówek). Dla 18 placówek organem prowadzącym był samorząd powiatowy, dla 15 miasto na prawach powiatu, dla 2 samorząd gminny. Kościół katolicki, inne kościoły, związki wyznaniowe prowadziły 16 placówek, stowarzyszenia 11, fundacje 6, po 2 placówki prowadziły organizacje społeczne oraz osoby prawne. W placówkach dziennych przeważały jednostki sektora publicznego, głównie prowadzone przez gminy (127 placówek), stowarzyszenia (46 placówek) oraz miasta na prawach powiatu (16 placówek).

Tablica 1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze według typu placówki

Stan w dniu 31 XII

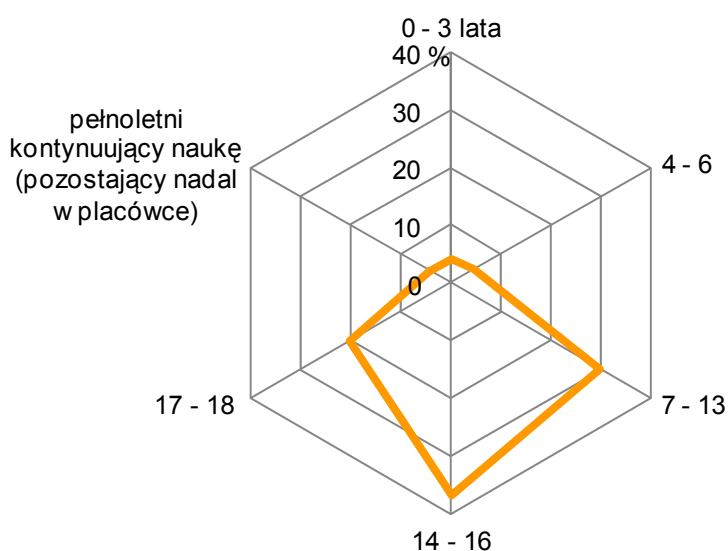
Wyszczególnienie	Placówki	Miejsca	Wychowankowie
Placówki całodobowe.....2010	64	1268	1154
2011	72	1316	1223
socjalizacyjne	31	750	702
rodzinne	28	218	200
interwencyjne	6	132	120
wielofunkcyjne	7	216	201
Placówki wsparcia dziennego.... 2010	223	7739	7034
2011	217	7631	6958
opiekuńcze	192	5790	4886
specjalistyczne	25	1841	2072

W porównaniu z rokiem 2010 liczba placówek całodobowych, miejsc oraz wychowanków wzrosła. Liczba placówek była wyższa o 12,5% w stosunku do roku 2010, liczba wychowanków o 6,0%, a liczba miejsc o 3,8%.

Z 1223 wychowanków placówek całodobowych w województwie małopolskim najliczniejszą grupą podopiecznych byli wychowankowie w wieku 14–16 lat, stanowili oni 36,8% ogółu wychowanków. Najmniejszy odsetek podopiecznych 4,1% to najmłodsza grupa wiekowa od 0 do 3 lat. Osoby pełnoletnie (kontynuujące naukę) pozostające nadal w placówce stanowiły 4,3% wszystkich podopiecznych placówek całodobowych w naszym województwie.

Wykres 3. Struktura wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych według wieku w 2011 r.

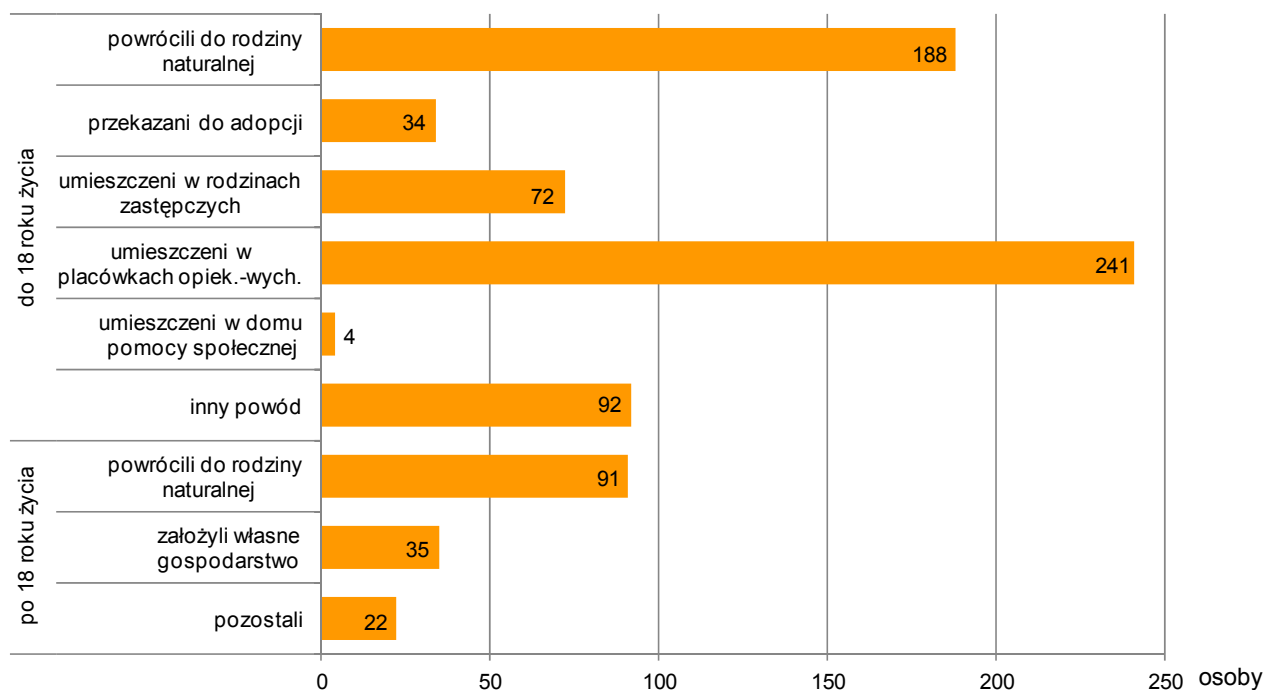
Stan w dniu 31 XII

Na podstawie orzeczenia sądu do placówek całodobowych przyjęto 1058 podopiecznych. 719 osób po raz pierwszy w życiu trafiło do placówki opiekuńczo-wychowawczej. Opieką objęto 159 osób chorujących przewlekłe i 126 osób niepełnosprawnych. Spośród wszystkich wychowanków placówek całodobowych tylko 21,4% stanowiły pólsieroty, a 3,7% sieroty. Pozostałe dzieci miały biologicznych rodziców. W całodobowych placówkach przebywało 8 małoletnich matek oraz 4 cudzoziemców.

W ciągu całego roku 631 wychowanków do 18 roku życia opuściło z różnych powodów całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze. Najliczniejsza grupa (38,2%), to podopieczni, którzy zostali przeniesieni do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Powodem opuszczenia placówki przez 29,8% wychowanków był powrót do rodziny naturalnej. Do rodziny zastępczej odeszło 11,4% wychowanków, a do rodziny adopcyjnej 5,4%. W domu pomocy społecznej znalazło miejsce 0,6% wychowanków, a 14,6% osób opuściło placówki z innych powodów (np. przeniesienie do placówek resocjalizacyjnych, ucieczka). 148 wychowanków powyżej 18 roku życia opuściło całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, a głównym powodem opuszczenia był powrót do rodziny naturalnej.

Wykres 4. Wychowankowie, którzy odeszli z całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2011 r.

W ciągu całego roku z placówek wsparcia dziennego skorzystało 12958 dzieci. W placówkach tych objęto opieką 82 osoby niepełnosprawne, w tym 45 osób w placówkach specjalistycznych.

W ciągu 2011 r. 266 wolontariuszy niosło bezinteresowną pomoc potrzebującym w placówkach całodobowych, 183 osoby pomagały w placówkach socjalizacyjnych, 66 osób w placówkach rodzinnych, 1 osoba w placówce interwencyjnej oraz 16 osób w placówkach wielofunkcyjnych. W placówkach dziennych pomagało 448 wolontariuszy, w tym 58,0% w placówkach opiekuńczych.

RODZINY ZASTĘPCZE

Rodzina zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, które z powodu różnych przeszkód nie może zostać przysposobione. Rodziny zastępcze dzielą się na spokrewnione i niespokrewnione z dzieckiem oraz zawodowe niespokrewnione z dzieckiem (wśród których można wyróżnić rodziny wielodzietne, specjalistyczne oraz o charakterze pogotowia rodzinnego).

W dniu 31 grudnia 2011 r. na terenie województwa małopolskiego funkcjonowały 2032 rodziny zastępcze, w których przebywało 3159 dzieci. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba rodzin zmniejszyła się o 5,0%, a liczba dzieci w rodzinach o 3,9%. Spadek dotyczył tylko rodzin zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych z dzieckiem. Liczba zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin wielodzietnych, specjalistycznych oraz rodzin o charakterze pogotowia rodzinnego zwiększyła się odpowiednio o: 6, 4 i 2 rodziny. Wraz ze spadkiem liczby rodzin zmniejszyła się liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych i niespokrewnionych z dzieckiem (odpowiednio o: 169 i 29). Natomiast liczba dzieci w rodzinach niespokrewnionych z dzieckiem wielodzietnych, specjalistycznych oraz w rodzinach o charakterze pogotowia rodzinnego zwiększyła się o: 30, 5 i 35.

W dniu 31 grudnia 2011 r. rodzinę zastępczą tworzyło 1248 małżeństw oraz 784 osoby samotne. W zdecydowanej większości - 81,6% - były to osoby spokrewnione z dzieckiem. Rodziny niespokrewnione z dzieckiem stanowiły 11,7% wszystkich rodzin, wielodzietne - 2,8%, specjalistyczne - 1,1%, a o charakterze pogotowia rodzinnego 2,8%.

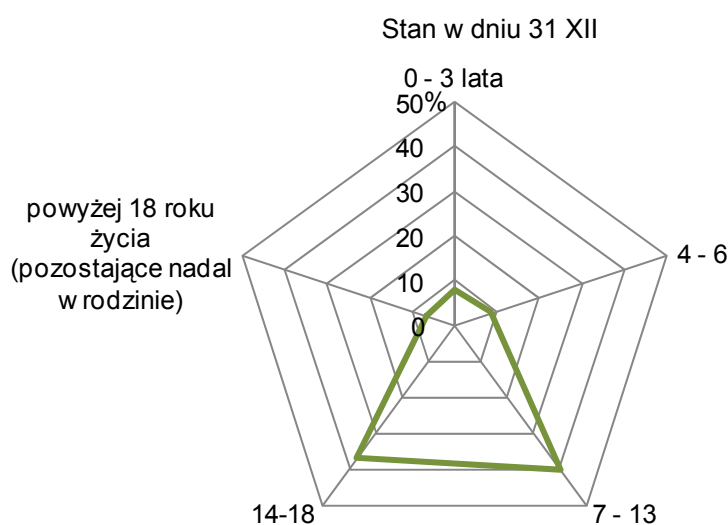
Tablica 2. Rodziny zastępcze i dzieci w rodzinach zastępczych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Rodziny zastępcze		Dzieci w rodzinach zastępczych		
	ogółem	w tym na wsi	ogółem	w tym	
				dziewczęta	niepełno-sprawne
Ogółem 2010	2140	958	3287	1471	314
..... 2011	2032	915	3159	1395	277
Spokrewnione z dzieckiem	1658	726	2357	1033	153
Niespokrewnione z dzieckiem ..	237	119	351	168	57
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem	137	70	451	194	67
wielodzietne	57	37	269	125	29
specjalistyczne.....	22	7	36	11	31
o charakterze pogotowia rodzinnego	58	26	146	58	7

Najczęściej w roku 2011 pełnienia funkcji rodziny zastępczej podejmowały się osoby w wieku 51-60 lat, co trzecia rodzina zastępcza prowadzona była przez takie osoby. Jednak wiek osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zależał od typu rodziny. W rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem 2/3 osób przekroczyło 50 rok życia, w rodzinach niespokrewnionych z dzieckiem odsetek ten wyniósł 40,9%, o charakterze pogotowia rodzinnego około 35%, w wielodzietnych 33,3%, specjalistycznych 9,1%. Z kolei osoby do 21 roku życia pełniły tylko funkcję rodziny spokrewnionej z dzieckiem (13 osób).

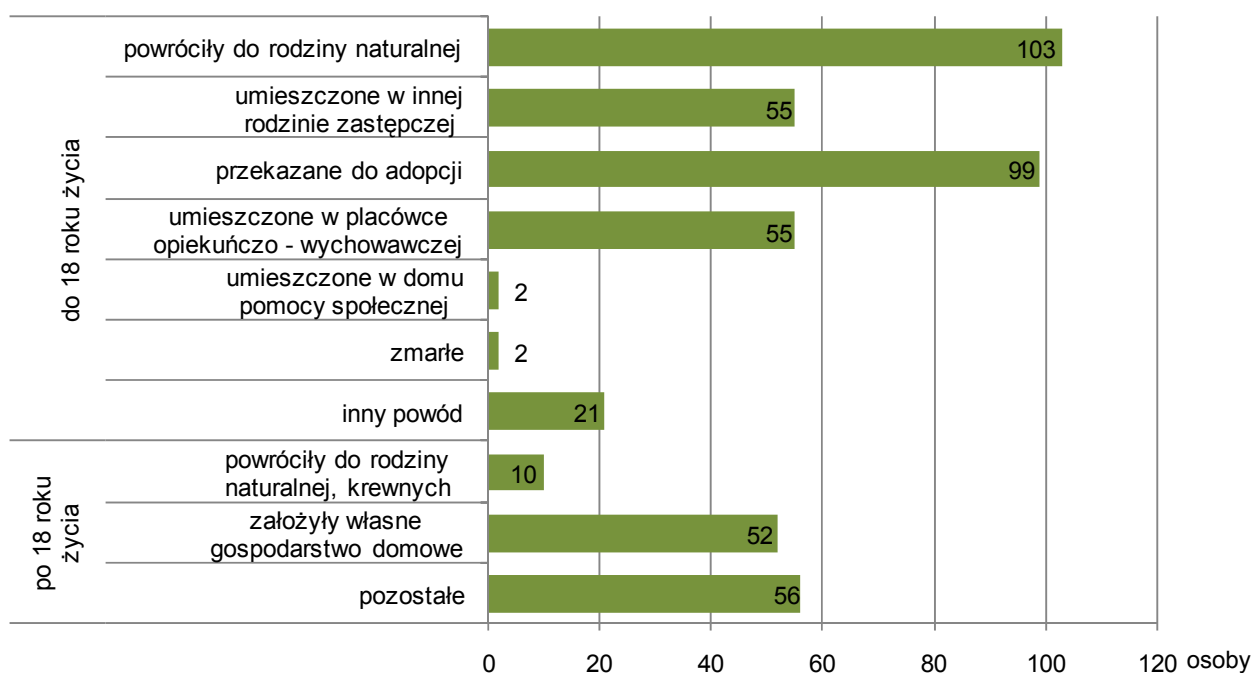
Wykres 5. Struktura dzieci przebywających w rodzinach zastępczych według wieku w 2011 r.

Największą grupę wśród wychowanków stanowiły osoby w wieku 7-13 lat, ich liczba wynosiła 1269. Dużą zbiorowość tworzyły również dzieci w wieku 14-18 lat – 1170, natomiast dzieci w wieku 4-6 lat było 274, a w wieku 3 lat i mniej 247.

W 2011 r. 337 dzieci w wieku do 18 lat opuściło rodziny zastępcze. Najczęstszym powodem opuszczenia rodziny przez wychowanka był powrót do rodziny naturalnej (30,6%). Drugim w kolejności powodem, który dotyczył w analizowanym okresie 29,4% wychowanków, było przekazanie dziecka do adopcji, 16,3% wychowanków umieszczono w innej rodzinie zastępczej oraz w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Wśród 118 wychowanków pełnoletnich, którzy w roku 2011 opuścili rodziny zastępcze 44,1% założyło własne gospodarstwo, a 8,5% powróciło do rodziny naturalnej lub krewnych.

Wykres 6. Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze w 2011 r.

Rodziny zastępcze najczęściej przyjmują do swojej rodziny jedno dziecko. W 2011 r. było takich rodzin 1438. Z dwojgiem przyjętych dzieci funkcjonowało 386 rodzin, z trojgiem 130, z czworgiem 39, z pięciorgiem 15, a z sześciorgiem lub większą liczbą dzieci 20 rodzin.

Na 3159 dzieci przebywających w dniu 31 grudnia w rodzinach zastępczych 199 ukończyło 18 rok życia. Tylko 163 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych to sieroty, pozostałe dzieci posiadały przynajmniej jednego rodzica. 277 dzieci posiadało orzeczenie o niepełnosprawności.

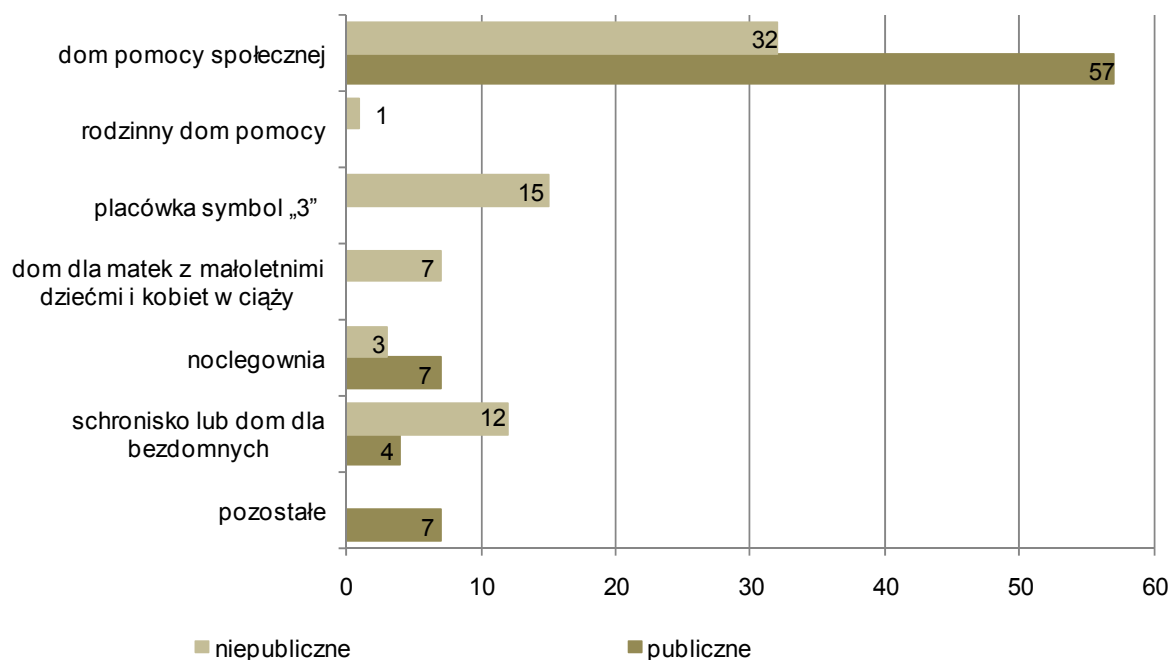
STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ

Do zakładów stacjonarnych pomocy społecznej zaliczamy domy pomocy społecznej, rodzinne domy pomocy, placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej, środowiskowe domy samopomocy lub inne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, domy dla matek z dziećmi i kobiet w ciąży, noclegownie, schroniska dla bezdomnych i pozostałe.

W dniu 31 grudnia 2011 r. na terenie województwa małopolskiego działało 145 takich placówek. Stanowiły one 9,6% wszystkich (1514) placówek tego rodzaju w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba wzrosła, powstało 17 nowych placówek.

Wykres 7. Stacjonarne zakłady pomocy społecznej według typu placówki i organu prowadzącego w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

Uwaga: Placówka symbol „3” – Placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej.

Ilość placówek prowadzonych przez instytucje sektora publicznego i prywatnego była porównywalna (odpowiednio: 75 i 70). Dla 29,0% placówek organem prowadzącym był samorząd powiatowy, dla 28,3% Kościół katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe, dla 14,5% samorząd gminny, dla 7,6% miasta na prawach powiatu oraz osoby fizyczne lub prawne. Podobnie jak w roku poprzednim, dwóch na trzech mieszkańców przebywało w placówkach sektora publicznego, ponieważ placówki te dysponowały zdecydowanie większą ilością miejsc.

Stacjonarne zakłady pomocy społecznej w 2011 r. dysponowały 9244 miejscami (wzrost o 4,4% w porównaniu z rokiem 2010). Największą ilość miejsc, tj. 7481, posiadały domy pomocy społecznej. Zdecydowanie mniej miejsc - 621 - posiadały schroniska lub domy dla bezdomnych, placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej - 428 miejsc, noclegownie - 416, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży - 219.

Tablica 3. Stacjonarne zakłady pomocy społecznej

Stan w dniu 31 XII

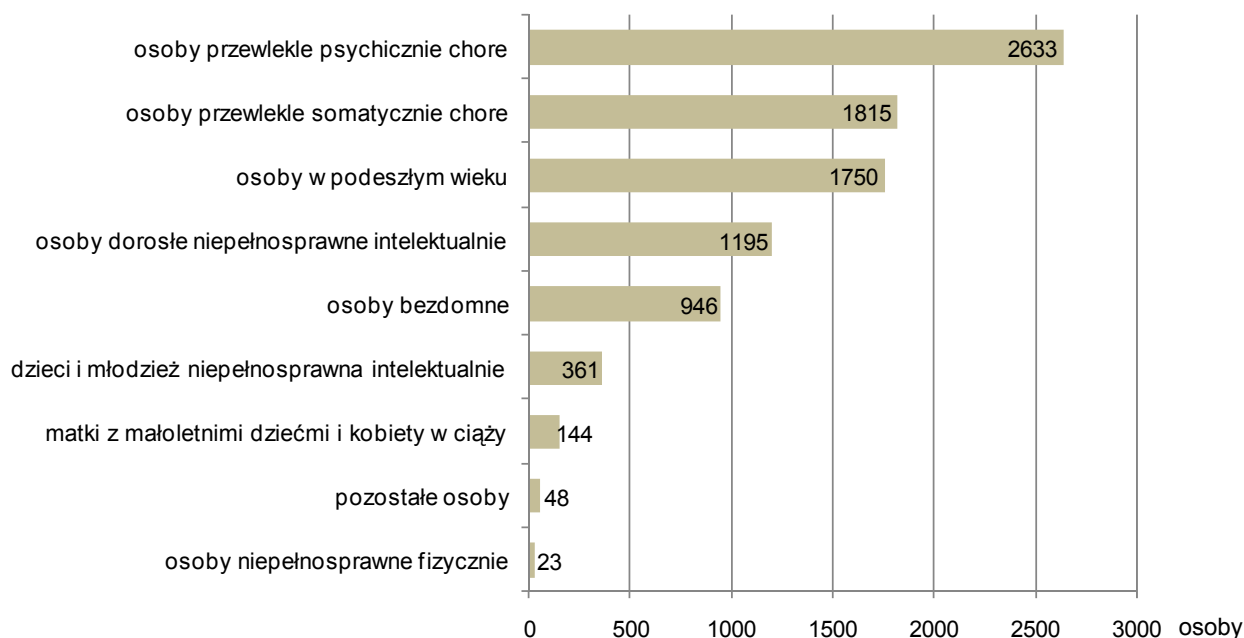
Wyszczególnienie	Placówki	Miejsca	Mieszkańcy
Ogółem2010	128	8857	8828
2011	145	9244	8915
Domy pomocy społecznej	89	7481	7409
Rodzinny dom pomocy	1	5	5
Placówka symbol „3”	15	428	363
Dom dla matek	7	219	144
Noclegownie	10	416	389
Schronisko lub dom dla bezdomnych	16	621	557
Pozostałe	7	74	48

Uwaga: Placówka symbol „3” – Placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej.

W ciągu całego roku w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej opiekę otrzymały 11562 osoby, a w dniu 31 XII przebywało w nich 8915 osób, w tym 4293 kobiety. Podobnie jak w roku poprzednim, najwięcej mieszkańców (29,5% wszystkich mieszkańców stacjonarnych zakładów pomocy społecznej) przebywało w placówkach dla osób przewlekle psychicznie chorych. Około 20% osób przebywało w placówkach dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz dla osób w podeszłym wieku.

Wykres 8. Mieszkańcy stacjonarnych zakładów pomocy społecznej według przeznaczenia placówki w 2011 r.

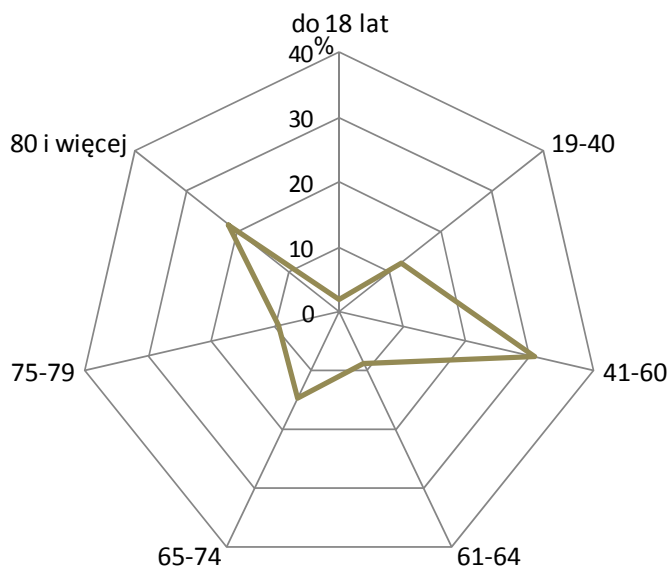
Stan w dniu 31 XII

Stacjonarne zakłady pomocy społecznej świadczą pomoc głównie osobo starszym, ale nie tylko. Co drugi mieszkaniec skończył 60 rok życia, co trzeci był w wieku 41-60 lat. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku do 18 lat.

Wykres 9. Struktura mieszkańców stacjonarnych zakładów pomocy społecznej według wieku w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

Większość przebywających w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej to osoby z różnego rodzaju schorzeniami, dlatego zdecydowana większość placówek dostosowuje swoje budynki do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najczęstszym udogodnieniem były windy, pochylnie, podjazdy i platformy, które występowały w 89 zakładach. Rzadziej stosowane były drzwi automatycznie otwierane czy udogodnienia dla osób niewidomych. Tylko 25 placówek w Małopolsce nie posiadało żadnych udogodnień.

W roku 2011, podobnie jak w roku poprzednim, zdecydowana większość, dziewięciu na dziesięciu mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej opłacało swój pobyt przynajmniej w części z dochodów własnych. Pozostałym osobom pobyt opłacała gmina lub budżet państwa (3,4%) lub rodzina (0,4%). 2,9% osób było zwolnionych z odpłatności.

Dla 5658 osób stacjonarne zakłady pomocy społecznej były głównym miejscem pracy. Pracowało w nich 836 pielęgniarek, 124 fizjoterapeutów oraz 25 lekarzy. Bezinteresowną pomocą w opiece nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi służyło 412 wolontariuszy.

Nazwy „województwo małopolskie” i „Małopolska” używane są zamiennie.